

Interreg
Estonia-Latvia
European Regional Development Fund

EUROPEAN UNION

Seminārs
'Kultūrvēsturiskā mantojuma
potenciāls tūrismā'

Ieskats Eiropas industriālās arhitektūras vēsturē

Lektore:
mg.art. **Inga Karlštrēma**
LMA doktorante

Aizpute, 01.03.2018

© Inga Karlštrēma, 2018

**INDUSTRIĀLAIS
MANTOJUMS**

**INDUSTRIĀLĀ
ARHITEKTŪRA**

INDUSTRIĀLAIS MANTOJUMS

Kornvelas un Rietumdevonšīras kalnrūpniecības ainava Lielbritānijā

Ņulenarka Skotijā

Solteira Lielbritānijā

Aironbridžas aiza Lielbritānijā

Blenavonas kalnrūpnieciskā ainava Lielbritānijā

Derventas ielejas fabrikas Lielbritānijā

Pontkisilltes akvedukts un kanāls Lielbritānijā

Fālunas Lielais vara kalns un raktuvju teritorija Zviedrijā

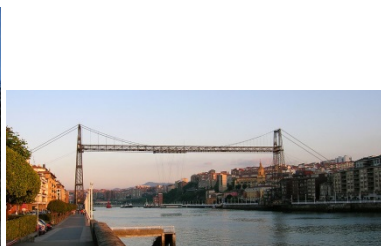
Engelsbergas čugunlietuves Zviedrijā

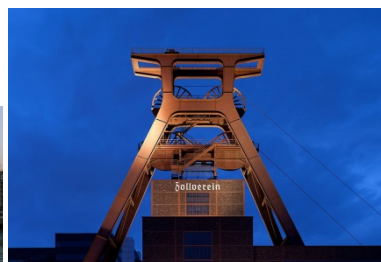
Dzirnavas Nīderlandē

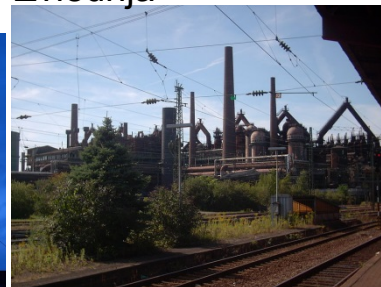
Van Nelle fabrika Nīderlandē

Biskaja tilts Spānijā

Collvereinas ogļu raktuvju industriālais komplekss Vācijā

Velklingenes dzelzs rūpnīca Vācijā

Fagus rūpnīca Alfeldē, Vācijā

© Inga Karlstrēma, 2018

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija

INDUSTRIĀLIE PIEMINEKĻI

PAKALPOJUMI	IESNIEGUMU FORMAS	DOKUMENTI	SAITES	KONTAKTI
Meklējamā frāze...	- Reģions -	- Grupa -	Industriālais	Meklēt
9134	Vietējas nozīmes Industriālais	Zivju pārstrādes cehs	Rucavas novads, Rucavas pagasts, Pape;	Kurzeme
9121	Vietējas nozīmes Industriālais	Daugavpils cietokšņa lielgabali (6)	Daugavpils;	Latgale
9074	Vietējas nozīmes Industriālais	Jaunās Sv. Ģertrūdes luterāņu baznīcas torņa pulkstenis ar mehānismu	Rīga, Brīvības iela 119;	Rīga
9010	Valsts nozīmes Industriālais	Kolkas bākas komplekss	Dundagas novads, Kolkas pagasts;	Kurzeme
8998	Valsts nozīmes Industriālais	Šaursliežu dzelzceļa mezgls Viesītē	Viesītes novads, Viesītes pagasts;	Zemgale
8984	Valsts nozīmes Industriālais	Strūves ģeodēziskā loka punkts "Bristene" ar lauka observatoriju	Jaunjelgavas novads, Seces pagasts;	Zemgale
8983	Valsts nozīmes Industriālais	Strūves ģeodēziskā loka punkts "Arbidāni"	Salas novads, Sēlpils pagasts;	Zemgale
8958	Valsts nozīmes Industriālais	Daugavpils skrošu rūpnīcas skrošu liešanas tornis un padziļinājuma aka	Daugavpils, Varšavas iela 28;	Latgale
8938	Valsts nozīmes Industriālais	Priekuļu lauksaimniecības izmēģinājumu un selekcijas stacijas ēka ar šķūni	Priekuļu novads, Priekuļu pagasts, Priekuļi, Selekcijas iela 3;	Vidzeme
8902	Vietējas nozīmes Industriālais	Dzelzceļa tilts pār Mazās Juglas upi	Stopiņu novads;	Rīga
8756	Vietējas nozīmes Industriālais	Mūra tilts pār Vesetas upi	Pļaviņu novads, Aiviekstes pagasts;	Zemgale
8737	Vietējas nozīmes Industriālais	Liepājas Karostas ūdenstornis	Liepāja, Ģenerāļa Baloža iela 29;	Kurzeme

PAKALPOJUMI	IESNIEGUMU FORMAS	DOKUMENTI	SAITES	KONTAKTI
Meklējamā frāze...	- Reģions -	- Grupa -	Industriālais	Meklēt
8732	Valsts nozīmes Industriālais	Liepājas bāka	Liepāja, Roņu iela 6a;	Kurzeme
8663	Valsts nozīmes Industriālais	Otaņķu vējdzirnavas	Nīcas novads, Otaņķu pagasts;	Kurzeme
8588	Valsts nozīmes Industriālais	Sestukalna astronomisko novērojumu punkts	Ērgļu novads, Sausnējas pagasts;	Vidzeme
8587	Valsts nozīmes Industriālais	Strūves astronomisko novērojumu punkts	Jēkabpils;	Zemgale
8570	Valsts nozīmes Industriālais	Akmeņraga bākas tornis	Pāvilostas novads, Sakas pagasts;	Kurzeme
8569	Valsts nozīmes Industriālais	Papes bākas tornis	Rucavas novads, Rucavas pagasts;	Kurzeme
8568	Valsts nozīmes Industriālais	Ovišu bākas tornis	Ventspils novads, Tārgales pagasts;	Kurzeme
8567	Valsts nozīmes Industriālais	Užavas bākas tornis un mašīnmāja	Ventspils novads, Užavas pagasts;	Kurzeme
8566	Valsts nozīmes Industriālais	Mērsraga bākas tornis	Mērsraga novads, Mērsrags, Bākas iela 60;	Kurzeme
8340	Valsts nozīmes Industriālais	Šaursliežu dzelzceļa līnija Gulbene-Alūksne, sliežu ceļi, inženierbūves, aprīkojums, ēkas, ritošais sastāvs	Gulbenes novads;	Vidzeme
8339	Valsts nozīmes Industriālais	Šaursliežu dzelzceļa līnija Alūksne-Gulbene, sliežu ceļi, inženierbūves, aprīkojums, ēkas, ritošais sastāvs	Alūksnes novads;	Vidzeme

PIRMS INDUSTRIĀLĀS REVOLŪCIJAS

KAPITĀLS

13. gs. manuskripta fragments.

KULTŪRAINAVA

**Gogelēnu manufaktūra
Bevjēras upes krastā, Parīzē
(pagalma skats), 1823.**

**Manufaktūras Bevjēras upes
krastā, Parīzē, 1860.**

© Inga Karlštrēma, 2018

ARHITEKTŪRAS TEORIJA

**“Manufaktūru ēkām pēc izskata
jābūt vienkāršām un solīdām un
tās jāceļ pilsētu nomalē pie upes.”**

arh. Žaks Fransuā Blondēls
(*Jacques-François Blondel*)
“Kurss arhitektūrā” 1771-77

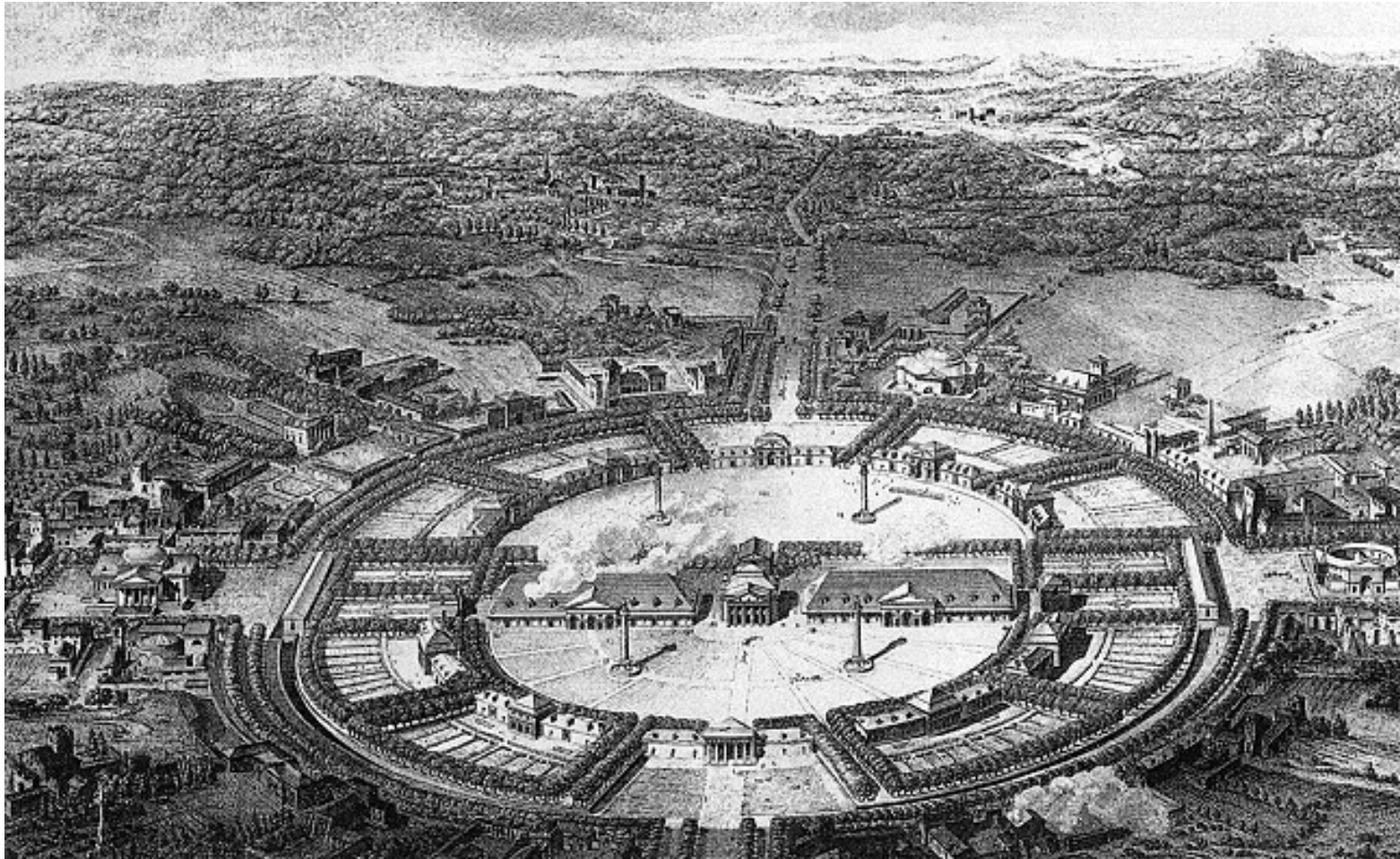
KROŅA MANUFAKTŪRAS

Francijas karaliskā kristāla manufaktūra Lekrezo. 1786.

© Inga Karlštrēma, 2018

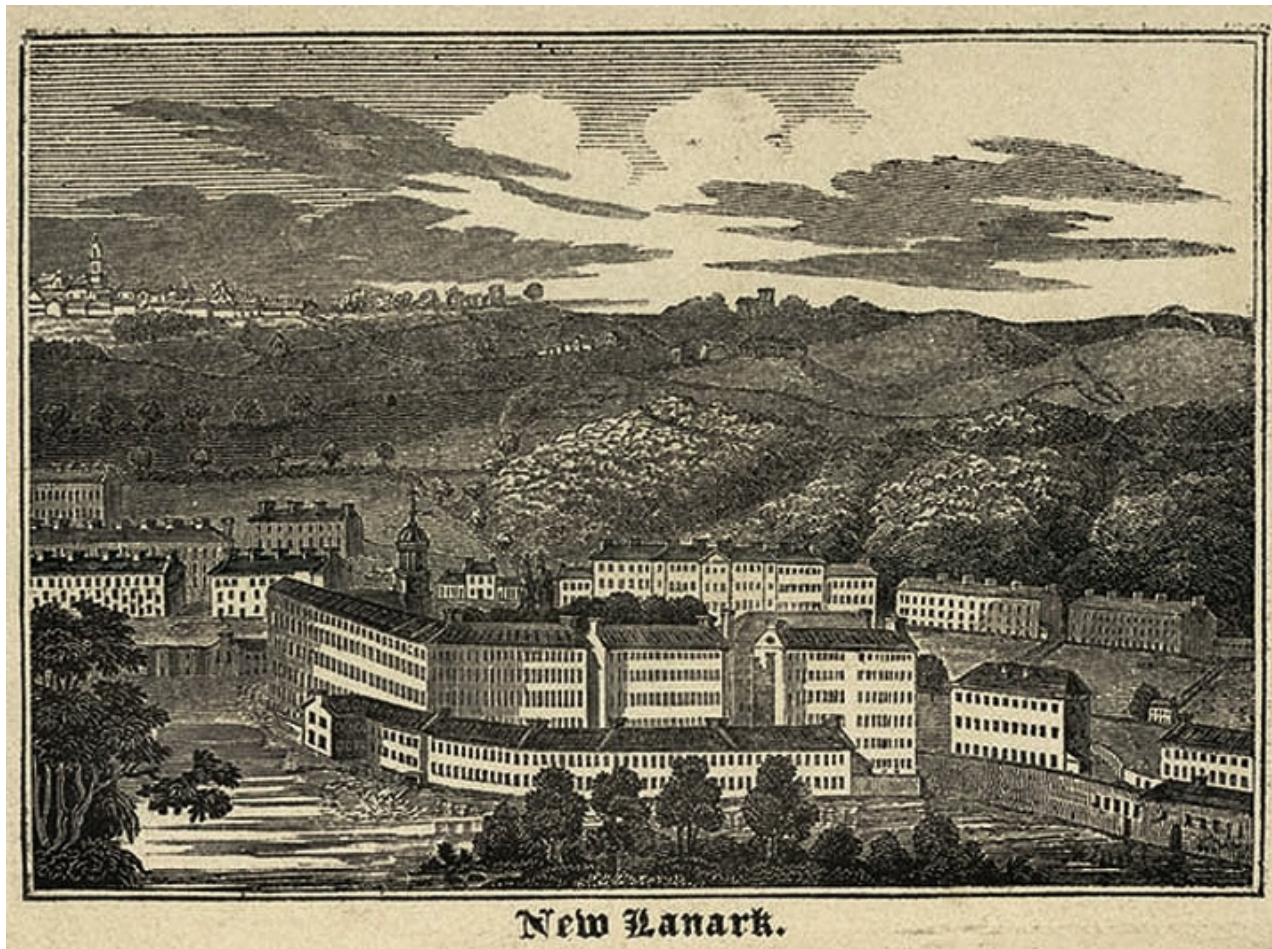
SOCIĀLA UTOPIJA

Francijas karaliskās sāls manufaktūras projekts, 1774-1779,
arh. Klods Nikolā Ledū (Claude Nicolas Ledoux).

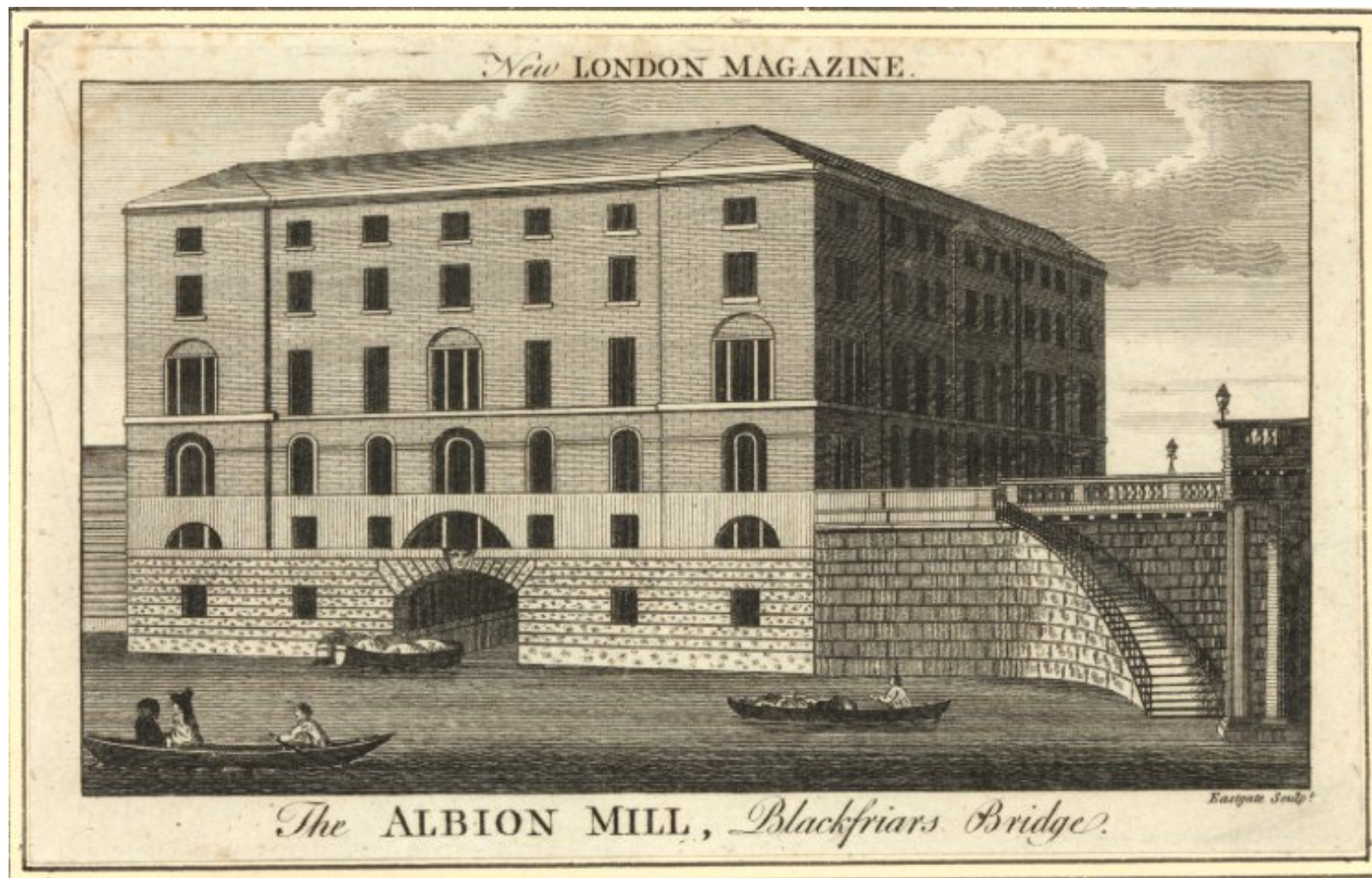
PĒC INDUSTRIĀLĀS REVOLŪCIJAS

SOCIĀLAS REFORMAS

Nulenarkas industriālais ciemats Skotijā. Dibināts 1786,
īpašnieki – filantropi Deivids Deils (*David Dale*) un Roberts Ouens (*Robert Owen*).

TVAIKA DZINĒJI

Fabrika Albion Mill Londonā. 1786, arh. Samuel Wyatt

UGUNSBĪSTAMĪBA

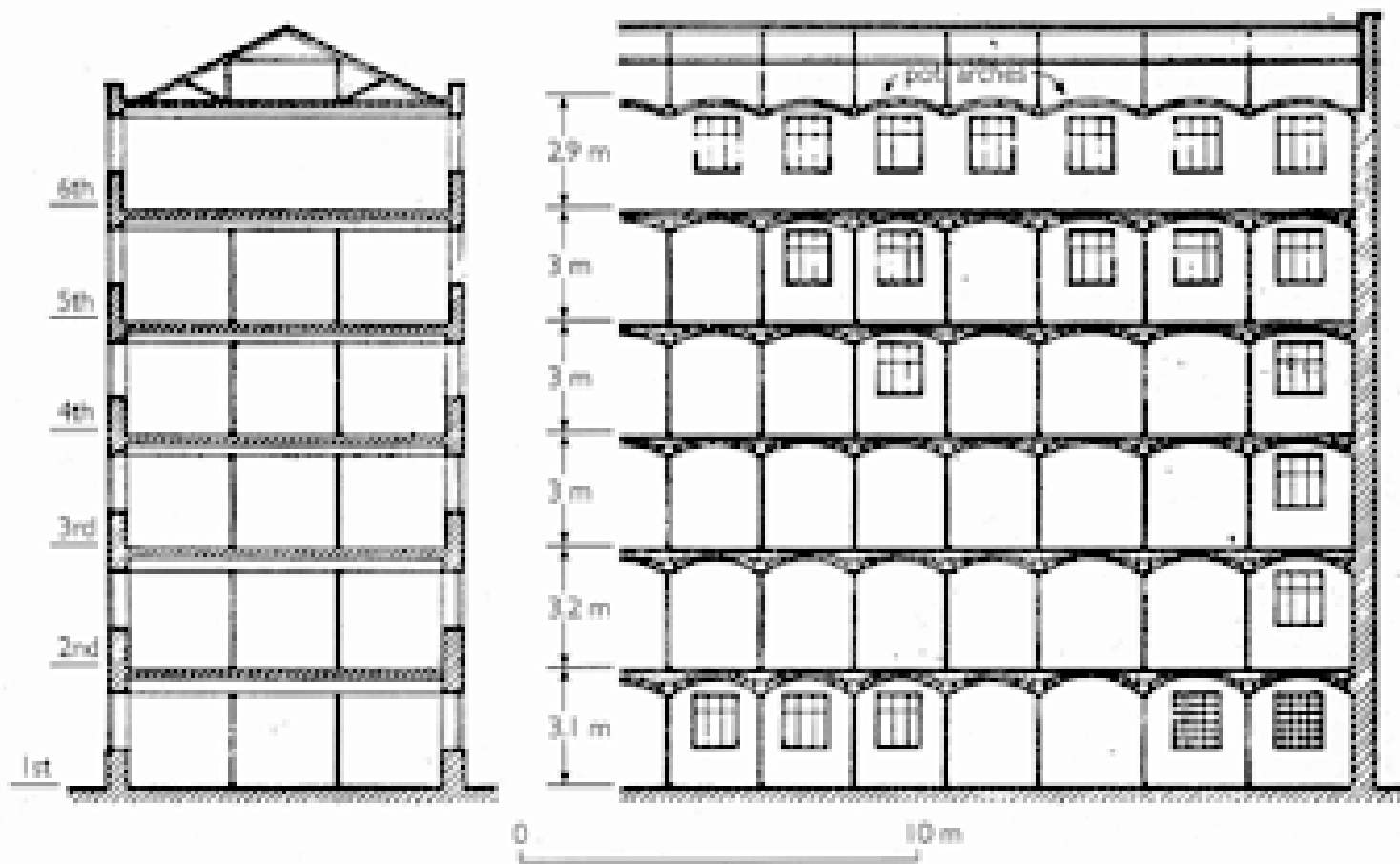
Ugunsgrēks fabrikā *Albion Mill* Londonā, 1791. Ilustrācija: Samuel William Fores

BŪVNICĪBAS TEHNOLOĢIJAS

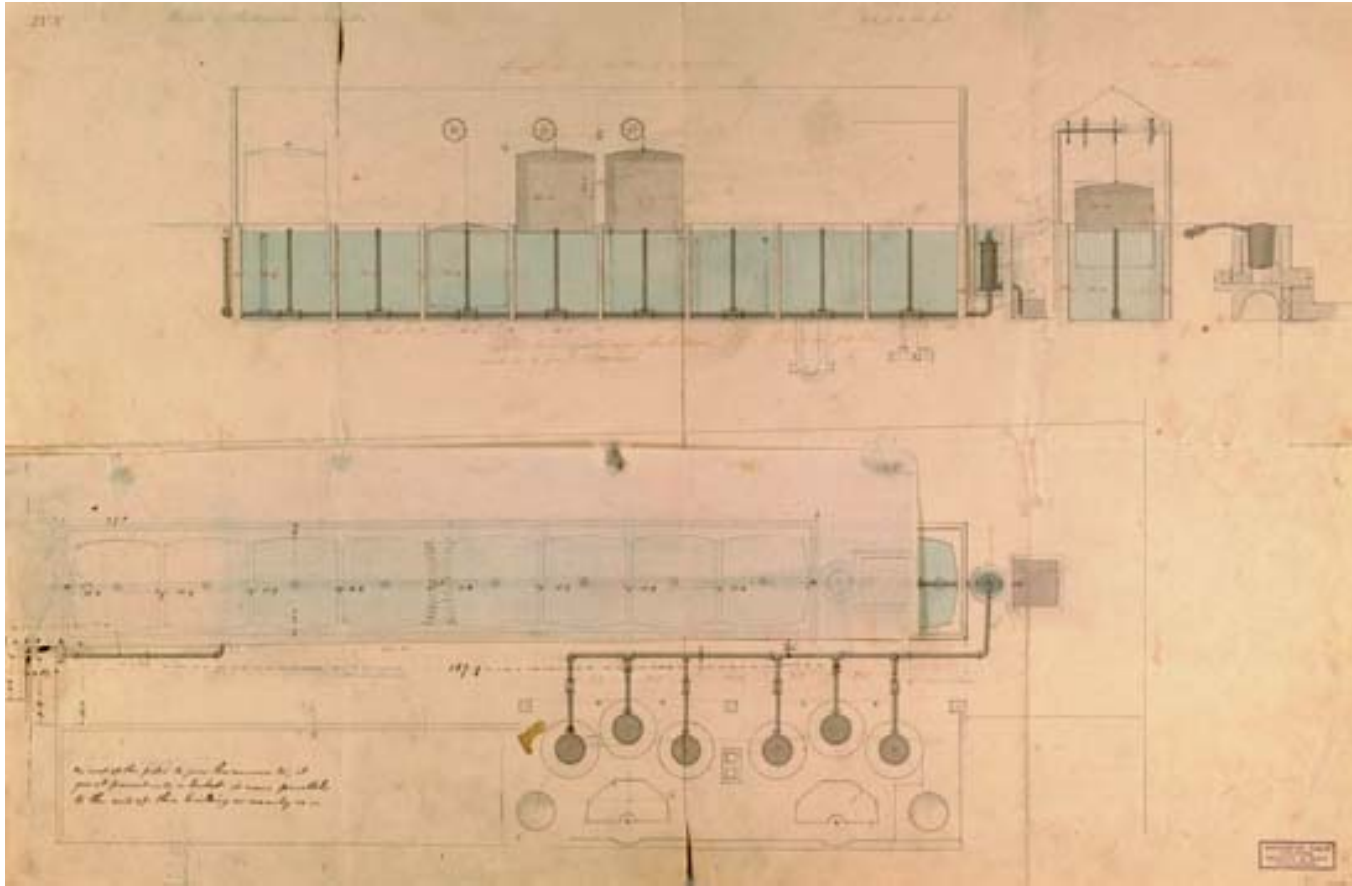
West India Company doku
noliktavas Londonā. 1817-19.
Inž. Džons Renijs (*John Rennie*)

“UGUNSDROŠA FABRIKA”

Fabrika *Strutt's Mill* Dārbišīrā. 1792–93, Inž. Viljams Strats (*William Strutt*)

GAZIFIKĀCIJA

Gāzes apgaismes projekts fabrikai *Philips & Lee* Salfordā, Mančestrā. 1803,
inž. Viljams Mērdoks (*William Murdoch*); *Boulton & Watt*

INDUSTRIĀLA PILSĒTAINAVA

Birmingema, 19. gs.

© Inga Karlštrēma, 2018

FABRIKAS TĒLA REPREZENTĀCIJA

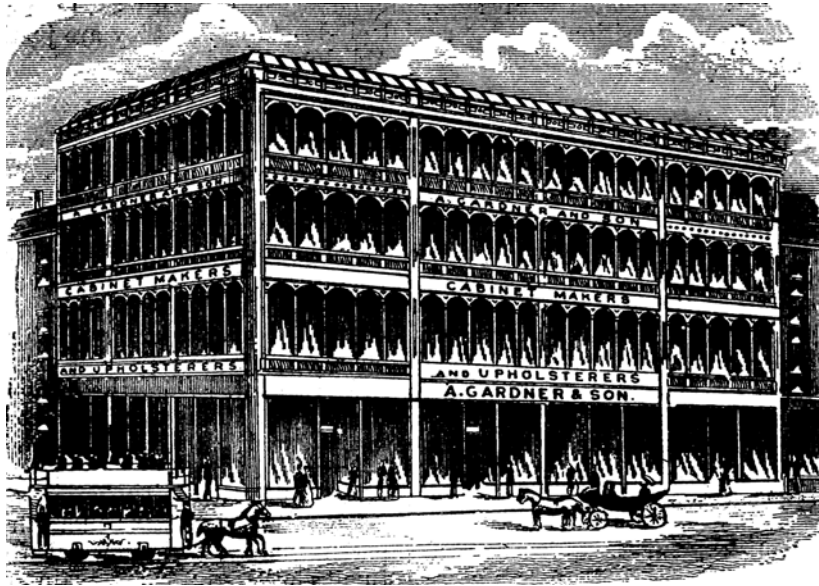
Fabrika *Temple Mill* Līdsā. 1838-40, arh. Ingācijs Bonomi (*Ignatius Bonomi*)

© Inga Karlštrēma, 2018

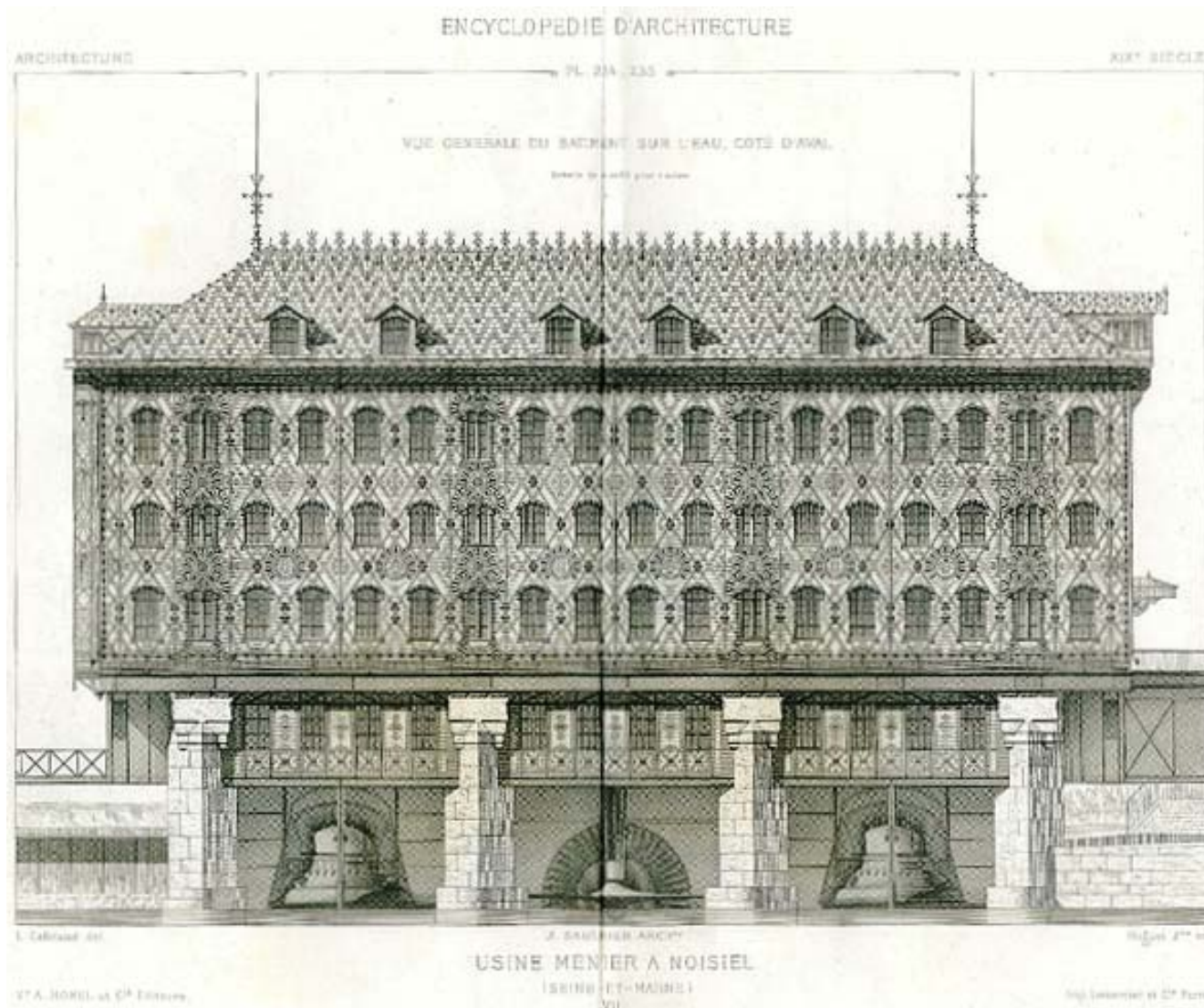

Sūkņu stacija Londonā. 1854,
inž. arh. Čadvēls Milns
(*Chadwell Mylne*).

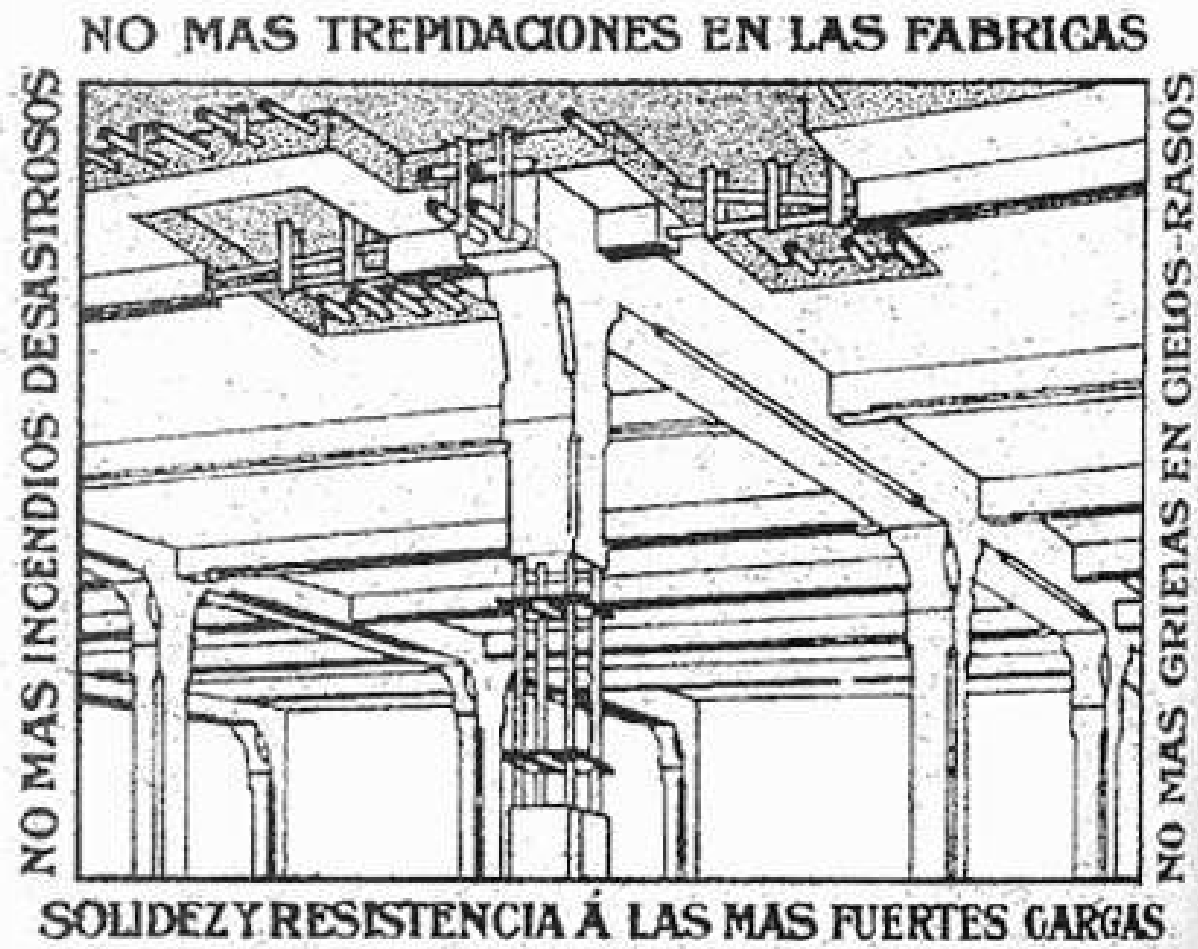
BŪVNICĪBAS TEHNOLOĢIJAS

**Fabrkas *Gardner and Son's*
noliktava Glāzgovā. 1855,
inž. un arh. Džons Bērds
(*John Logie Baird*).**

Fabrika *Chocolat Menier* Parīzē. 1871-72, arh. Žils Solnjē (*Jules Saulnier*)

Dzelzsbetona konstrukcijas fabriku dizainā.
Inž. Fransuā Enbiks (*François Hennebique*).

KORPORATĪVĀ IDENTITĀTE

AEG Turbīnu cehs. 1908-1909, diz. Pēters Bērenss (*Peter Behrens*)

ELEKTRIFIKĀCIJA

AEG Plakāts. 1910,
Diz. Pēters Bērness
(*Peter Behrens*).

MODERNIZĀCIJA

Fabrika *Fagus* Alfeldē. 1910-14,
arh. Valters Gropiuss
(*Walter Gropius*)

SOCIĀLAS REFORMAS

The Broadway Architectural Handbooks

VOLUME I

THE DESIGN OF FACTORY AND INDUSTRIAL BUILDINGS

WITH CHAPTERS ON WELFARE WORK AND
INDUSTRIAL RESEARCH DEPARTMENTS

BY

ERNEST G. W. SOUSTER

ASSOCIATE OF THE ROYAL INSTITUTE OF BRITISH ARCHITECTS

WITH 98 ILLUSTRATIONS AND EXPLANATORY DIAGRAMS

SCOTT, GREENWOOD & SON
(E. GREENWOOD)

8 BROADWAY, LUDGATE, LONDON, E.C. 4

1919

[All rights reserved]

CONTENTS.

CHAPTER I.

GENERAL CONDITIONS RELATIVE TO FACTORY AND INDUSTRIAL BUILDINGS—THE
CHANGED OUTLOOK OWING TO THE WAR—SPEEDING UP OF PRODUCTION AND
THE INTRODUCTION OF WELFARE WORK *pages* 1-5

CHAPTER II.

THE MAIN TYPES OF INDUSTRIAL BUILDINGS *pages* 6-12

CHAPTER III.

THE SITE AND THE PLACING OF THE BUILDINGS AND ITS ADJUNCTS UPON IT

CHAPTER IV.

THE CONSTRUCTION OF THE FACTORY BUILDING *pages* 20-29

CHAPTER V.

LIGHTING *pages* 30-34

CHAPTER VI.

VENTILATION AND HEATING *pages* 35-40

CHAPTER VII.

THE SANITATION OF THE FACTORY *pages* 41-49

CHAPTER VIII.

TEMPORARY BUILDINGS AND MOVABLE FITTINGS *pages* 50-52

CHAPTER IX.

WAREHOUSE AND STORAGE BUILDINGS *pages* 53-56

CHAPTER X.

BUILDINGS FOR INDUSTRIAL AND SCIENTIFIC RESEARCH *pages* 57-68

CHAPTER XI.

WELFARE WORK AND WELFARE WORK BUILDINGS *pages* 69-89

CHAPTER XII.

FIRE PROTECTION OF FACTORY AND INDUSTRIAL BUILDINGS *pages* 90-97

CHAPTER XIII.

THE ARCHITECTURAL CHARACTER OF THE BUILDING AND THE PREPARATION OF
THE DRAWINGS *pages* 98-103

CHAPTER XIV.

REPRESENTATIVE FACTORY AND INDUSTRIAL BUILDINGS *pages* 104-155

PALDIES PAR UZMANĪBU!